

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра географії України та регіоналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету


_____ **Мирослав ЗАЯЧУК**

“29” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ ТА ГЕОПОЛІТИКА УКРАЇНИ

вибіркова

Освітньо-професійна програма Географія

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Політична географія та геополітика України» **складена відповідно до** освітньо-професійної програми «Географія» спеціальності 106 Географія, галузі знань 10 Природничі науки, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 12 від 21 грудня 2020 року).

Розробник:

Костащук Володимир Іванович – доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Костащук Володимир Іванович – доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики
Протокол № 12/1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Іван КОСТАЩУК

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради _____

(підпис)

Наталя АНДРУСЯК

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета викладання навчальної дисципліни:

Сформувати у студентів систематизовані знання і розуміння: 1) формування політичного устрою країн світу та України та його впливу на перебіг внутрішніх та зовнішніх суспільних процесів; 2) особливостей геополітичних міждержавних відносин в сучасному світі та місце в них України; 3) територіального розподілу політичних інституцій (організацій, партій, систем управління тощо); 4) історичних та сучасних тенденцій в формування електоральної думки населення України; 5) сучасних політичних проблем та можливих шляхів їх подолання.

Завдання вивчення дисципліни

- ✓ розкрити студентам зміст курсу “Політична географія та геополітика України” як окремої суспільно-географічної науки;
- ✓ ознайомити студентів з політичною географією світу та України, основними її показниками, з методикою досліджень і його характеристик, політико-культурним потенціалом населення;
- ✓ розкрити особливості державного устрою України та його роль в розвитку держави;
- ✓ проаналізувати роль децентралізації, як чинника суспільного розвитку регіонів України на перспективу;
- ✓ навчити студентів розуміти та розрізняти основні політико-електоральні та геополітичні особливості регіонів світу та України, а також давати їх оцінку;
- ✓ розвинути у студентів уміння давати оцінку електоральній поведінці населення в різних регіонах України та визначати її вплив на різні суспільногеографічні процеси, в тому числі й економічні;
- ✓ показати значення політичної географії та геополітики як у наукових дослідженнях, так і в суспільних відносинах населення в Україні та в світі;
- ✓ розкрити особливості міжнародної співпраці України з країнами світу та діяльність в міжнародних організаціях.

Результати навчання:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ФК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи та суспільства, а також причинно-наслідкових зв'язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній та педагогічній діяльності;

ФК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

ФК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

ФК 13. Здатність встановлювати закономірності розміщення, руху, структури, територіальної організації населення та господарства, просторових процесів та форм організації життя людей на глобальному, регіональному на національному рівнях.

ФК 16. Здатність інтерпретувати географічні процеси та явища для подальшого прогнозування особливостей співпраці країн на глобальному та регіональному рівнях та сталого розвитку.

ПРН1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПРН3. Пояснювати особливості організації географічного простору.

ПРН4. Аналізувати географічний потенціал території.

ПРН5.Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.

ПРН9. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ПРН16. Встановлювати закономірності розміщення, руху, структури, територіальної організації населення та господарства, просторових процесів та форм організації життя людей на глобальному, регіональному та національному рівнях.

ПРН17. Оцінювати роль і місце України у сучасному світі, аналізувати і пояснювати особливості просторової організації природи, населення і господарства України.

ПРН18. Синтезувати та застосовувати знання теоретичних основ географічних наук для моніторингу і оцінки природних умов, розвитку економіки, населення та соціальної сфери країн та, України зокрема.

ПРН19. Інтерпретувати географічні процеси та явища для подальшого прогнозування особливостей співпраці країн на глобальному та регіональному рівнях та сталого розвитку.

У результаті вивчення дисципліни „Політична географія та геополітика України” студент повинен:

знати:

- структуру предмету, відмінні риси науки від інших галузей знань та місце її серед них, історію розвитку теоретико-методологічних та наукових поглядів політичної географії та геополітики;
- особливості формування та сучасного перебігу політичних процесів, їх класифікації, впливу на суспільний та економічний розвиток регіонів та країн світу, в тому числі й України;
- суспільно-географічну сутність децентралізації в Україні та її роль в розвитку регіонів України;
- різні види та підходи до класифікації політичних систем;
- способи і засоби вирішення геополітичних проблем у різних країнах світу та Україні; розуміти важливість регіонального підходу до вивчення політикогеографічних проблем та пошуку шляхів їх вирішення;

- зміст, фактори, види і принципи міжнародної співпраці та особливості співпраці України з країнами світу;
- роль міжнародних організацій у формуванні геополітичного розвитку країн та регіонів України; геополітичні проблеми країн світу та регіонів України, шляхи їх вирішення, діяльність України в міжнародних організаціях.

вміти:

- аналізувати політико-географічне положення окремої держави;
- визначати особливості державних кордонів;
- характеризувати форми правління та державного устрою країн світу;
- визначати вплив децентралізації на розвиток регіонів України;
- аналізувати політико-географічну ситуацію в окремій країні або регіоні;
- виявляти географічні особливості сучасних воєнно-політичних конфліктів тощо;

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумково го контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	IV	7	4	120	2	22	22	-	-	76	-	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА СУТНІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ												
Тема 1. Вступ до курсу «Політична географія та геополітика України». Історія розвитку політичної думки в Україні	8	2	2	-	-	4							
Тема 2. Українська державність, державна територія, кордони	10	2	2	-	-	6							
Тема 3. Державно-територіальний устрій України	12	2	4	-	-	8							

Тема 4. Децентралізація, та її роль в розвитку регіонів України	10	2	2	-	-	8						
Тема 5. Політико-географічні функції етнокультурних взаємин в Україні	10	2	2	-	-	8						
Тема 6. Географія політичних партій в Україні	10	2	2	-	-	6						
Разом за ЗМ1	66	12	14	-	-	40						
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 ОСОБЛИВОСТІ ГЕОПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ											
Тема 7. Предметна область геополітики	7	1	-	-	-	6						
Тема 8. Розвиток геополітичної думки в Україні	9	1	2	-	-	6						
Тема 9. Глобальний політичний простір та місце України в ньому	10	2	2	-	-	6						
Тема 10. Геополітичні інтереси та геополітика України	8	2	-	-	-	6						
Тема 11. Діяльність України в міжнародних організаціях	10	2	2	-	-	6						
Тема 12. Геополітична діяльність України: оптимізація зв'язків. Глобальні проблеми.	10	2	2	-	-	6						
Разом за ЗМ 2	54	10	8	-	-	36						
Усього годин	120	22	22	-	-	76						

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА СУТНІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ	
1	Тема 1. Суспільно-географічна сутність бізнесу та його види.
1.1	Наукові і практичні завдання „Політичної географії та геополітики України”.
1.2	Історія розвитку політичної думки в Україні.
1.3	Політична географія в системі наук. Взаємозв'язки предмету з іншими науками.
1.4	Методологія та методика проведення політико-географічних досліджень
2	Тема 2: Українська державність, державна територія, кордон.
2.1	Історичний контекст формування української державності.
2.2	Геополітичне положення України.
2.3	Кордони України та їх зміни.
3	Тема 3. Державний територіальний устрій України.
3.1	Поняття державного територіального устрою та його форми.

3.2	Чинники формування державного устрою.
3.3	Основні показники, які використовують при виділенні адміністративно-територіальних одиниць в Україні в різні часи.
4	<i>Тема 4. Децентралізація, та її роль в розвитку регіонів України</i>
4.1	Поняття про децентралізацію та її суспільно-політичні функції.
4.2	Роль децентралізації в соціально-економічному розвитку регіонів.
4.3	Процеси децентралізації в Україні.
5	<i>Тема 5. Політико- географічні функції етнокультурних взаємин в Україні</i>
5.1	Поняття про етнокультурні взаємини між регіонами України та їх вплив на політико-географічну ситуацію.
5.2	Етнокультурний потенціал регіонів України.
5.3	Етнокультурні процеси в Україні в ХХ на початку ХХІ століття.
6	<i>Тема 6. Географія політичних партій в Україні</i>
6.1	Поняття про політичні партії та їх класифікація
6.2	Роль політичних партій в формуванні влади в Україні
6.3	Електоральні вподобання під час виборів в Україні
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 ОСОБЛИВОСТІ ГЕОПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	
7	<i>Тема 7. Предметна область геополітики.</i>
7.1	Мета, структура і предмет геополітики.
7.2	Наукові і практичні завдання „Геополітики України”
7.3	Методологія та методика проведення геополітичних досліджень
8	<i>Тема 8. Розвиток геополітичної думки в Україні</i>
8.1	Історія розвитку геополітичної думки в Україні.
8.2	Концепції відомих геополітиків світу та України відносно геополітичного розвитку України.
8.3	Завдання геополітичних досліджень на сучасному етапі розвитку України.
9	<i>Тема 9. Глобальний політичний простір та місце України в ньому</i>
9.1	Поняття про глобальний політичний простір та місце України в ньому.
9.2	Теорія цивілізацій С. Хангтінгтона.
10	<i>Тема 10. Геополітичні інтереси та геополітика України</i>
10.1	Поняття про геополітичні інтереси та їх класифікація.
10.2	Геополітичні інтереси України та напрямки діяльності щодо їх досягнення.
10.3	Перспективи співпраці України з ЄС та НАТО.
11	<i>Тема 11. Діяльність України в міжнародних організаціях</i>
11.1	Поняття про міжнародні організації та їх класифікація
11.2	Діяльність України в глобальних міжнародних організаціях.
11.3	ООН та Україна
11.4	Діяльність України в регіональних міжнародних організаціях
12	<i>Тема 12. Геополітична діяльність України: оптимізація зв'язків. Глобальні проблеми.</i>
12.1.	Основні напрямки геополітичної діяльності України
12.2.	Глобальні проблеми як чинник геополітичної діяльності України

Тематика практичних занять з переліком питань.

№	Назва теми (завдання)	К-сть годин
1	Тема: Історія розвитку політичної думки в Україні	2
1.1	Ознайомитися з основними періодами розвитку політичної думки в Україні.	
1.2	Проаналізувати внесок видатних мислителів у формування української політичної свідомості.	

1.3	Визначити основні ідеї, які вплинули на розвиток української державності.	
1.4	Сформулювати власні висновки щодо значення політичної думки в історії України.	
2	Тема: Формування території України	2
2.1	Ознайомитися з основними історичними подіями, що вплинули на територіальні зміни України.	
2.2	Проаналізувати правові та дипломатичні механізми формування сучасних кордонів України.	
2..	Визначити значення територіального формування для розвитку української державності.	
2.4	Сформулювати власні висновки щодо впливу історичних процесів на сучасні межі України.	
3	Тема: Адміністративно-територіальний устрій України: формування та сучасний стан	4
3.1	Ознайомитися з історичними етапами формування адміністративно-територіального устрою України.	
3.2	Проаналізувати зміни в адміністративному поділі держави у різні періоди.	
3.3	Визначити основні особливості сучасного адміністративно-територіального устрою України.	
3.4	Оцінити вплив адміністративно-територіальних реформ на державне управління та місцеве самоврядування.	
4	Тема: Адміністративно-територіальний устрій регіонів України в умовах децентралізації	2
4.1	Ознайомитися з передумовами та причинами реформи децентралізації в Україні.	
4.2.	Проаналізувати зміни в адміністративному поділі регіонів у зв'язку з децентралізацією.	
4.3	Визначити переваги та виклики реформи для місцевого самоврядування.	
4.4	Оцінити результати адміністративно-територіальної реформи на рівні регіонів України.	
5	Тема: Етнодемографічний розвиток регіонів України	2
5.1	Ознайомитися з поняттями «етнодемографія», «етнічний склад», «міграційні процеси».	
5.2	Проаналізувати статистичні дані щодо етнічного складу населення України.	
5.3	Визначити особливості етнічного складу різних регіонів України.	
5.4	Оцінити вплив історичних та сучасних суспільно-політичних процесів на етнодемографічний розвиток.	
5.5	Дослідити питання внутрішньої та зовнішньої міграції, їх причини та наслідки	
6	Тема: Електоральні відміни регіонів України (на прикладі різних виборчих процесів)	2
6.1	Ознайомитися з поняттями «електоральна географія», «виборчі уподобання», «політичні партії».	
6.2	Проаналізувати результати виборів різних рівнів (президентських, парламентських, місцевих).	
6.3	Визначити особливості електоральної поведінки різних регіонів України.	
6.4	Оцінити вплив історичних та сучасних суспільно-політичних процесів на виборчі результати.	
7	Тема: Геополітика як окрема суспільно-географічна наука	2
7.1	Ознайомитися з поняттям «геополітика» та її місцем у системі наук.	
7.2	Визначити ключові геополітичні теорії та школи.	
7.3	Проаналізувати вплив геополітичних процесів на сучасну міжнародну політику.	
7.4	Оцінити роль України у сучасних геополітичних процесах.	
7.5	Дослідити взаємозв'язок географічного розташування та політичного розвитку держав.	
8	Тема: Розвиток геополітичних концепцій та доктрин в Україні та їх	2

регіональний аспект		
8.1	Ознайомитися з ключовими геополітичними концепціями, що розвивалися в Україні.	
8.2	Визначити основні етапи формування геополітичних доктрин.	
8.3	Дослідити регіональні аспекти геополітичних стратегій.	
8.4	Оцінити вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на геополітичне становище України.	
8.5	Аналізувати роль України у сучасних міжнародних відносинах.	
9	Тема: Місце України в глобальному геополітичному просторі	2
9.1	Ознайомитися з ключовими аспектами геополітичного становища України.	
9.2	Визначити основні напрямки зовнішньої політики України.	
9.3	Дослідити вплив міжнародних організацій на геополітичний статус України.	
9.4	Оцінити внутрішні та зовнішні виклики для геополітичного розвитку України.	
9.5	Аналізувати місце України у сучасній системі міжнародних відносин.	
10	Тема: Геополітична ситуація в Україні	2
10.1	Ознайомитися з поточними геополітичними викликами для України.	
10.2	Визначити ключові напрями зовнішньої політики держави.	
10.3	Дослідити роль міжнародних організацій у підтримці України.	
10.4	Оцінити вплив воєнного конфлікту на геополітичну стабільність країни.	
10.5	Проаналізувати економічні, енергетичні та військові аспекти сучасної геополітики України.	

Студент, за час вивчення курсу, **може** виконати **одне** ІНДЗ. Даний вид навчально-наукової роботи оформляється у вигляді реферативної доповіді яка має розкривати тему дослідження та бути оформлена відповідно до вимог.

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
1	Тема 1. Вступ до курсу «Політична географія та геополітика України». Історія розвитку політичної думки в Україні	Розкрити основні поняття та категорії курсу «Політична географія та геополітика України». <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
2	Тема 2. Українська державність, державна територія, кордони	Проаналізувати основні етапи формування Української державності в історичній перспективі. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	6
3	Тема 3. Державно-територіальний устрій України	Основні завдання реформи територіального устрою України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	8
4	Тема 4. Децентралізація, та її роль в розвитку регіонів України	Нормативно-правове забезпечення децентралізації в Україні. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	8
5	Тема 5. Політико-географічні функції етнокультурних взаємин в Україні	Етно-культурні регіони України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	8
6	Тема 6. Географія	Роль населення в формуванні політичних партій.	6

	політичних партій в Україні	<i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	
7	Тема 7. Предметна область геополітики	Роль геополітики у соціально-економічному розвитку регіонів України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	6
8	Тема 8. Розвиток геополітичної думки в Україні	Вклад українських вчених в розвиток світової геополітичної думки. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	6
9	Тема 9. Глобальний політичний простір та місце України в ньому	Геополітичне положення України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	6
10	Тема 10. Геополітичні інтереси та геополітика України	Методи відстоювання геополітичних інтересів. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	6
11	Тема 11. Діяльність України в міжнародних організаціях	Діяльність України в ООН. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	6
12	Тема 12. Геополітична діяльність України: оптимізація зв'язків. Глобальні проблеми.	Зв'язки України з країнами НАТО. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	6

Методи та освітні технології навчання.

При викладанні використовуються наступні освітні технології: Технологія ситуаційного навчання; Технології навчання у співробітництві; Інформаційні технології.

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні методи - розповідь-пояснення, бесіда, лекція; наочні методи - ілюстрація, демонстрація; практичні методи: практичні роботи, твори, реферати здобувачів освіти; проблемної ситуації; репродуктивні методи; творчі, проблемно-пошукові методи.

Система контролю та оцінювання

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни

Види та форми контролю. Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, практична робота) відповідь студента. Формою підсумкового контролю є залік.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Засоби оцінювання. Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: контрольні модульні роботи з використанням стандартизованих тестів та вправ на логічне мислення; проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при виконанні
практичних робіт з дисципліни**

<i>Кількість балів</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
4	Ставиться у випадку, коли студент вільно володіє методикою виконання практичної роботи. Ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів. Наводить приклади та може обґрунтувати сутність отриманих результатів та їх вплив на стратегічне планування розвитку регіону. Доповнює та уточнює відповіді інших студентів
3	Студент самостійно трансформує визначення основних понять, термінів, які використовуються при виконанні практичної роботи. Володіє в загальних рисах методикою виконання практичної роботи, однак допускає окремі помилки і неточності. За допомогою викладача або ж інших студентів може обґрунтувати сутність отриманих результатів та їх вплив на розвиток стратегічного планування.
2	Практична робота виконана але студент недостатньо володіє термінологією та методологією виконання практичної роботи. При розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Не може самостійно розкрити сутність отриманих результатів та їх вплив на стратегічне планування.
1	Студент виконав практичну роботу але не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в сутності отриманих результатів.

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни – участь у неформальній/інформальній освіті

Якщо здобувач освіти отримав знання окрім формальної освіти у неформальній/інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри (на основі аргументування викладача, що тематика семінарів, вебінарів, воркшопів, тренінгів, у яких взяв участь студент підтверджується сертифікатом, програмою, а також відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю тощо).

Критерії оцінювання результатів навчання (з навчальної дисципліни) на підсумковому контролі

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30; 2 модуль – 30 балів.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати залік і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати залік з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 30 балів, він не допускається до складання заліку.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається залік, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (заліку) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи – ІНДЗ (фіксовані виступи, реферати, статті, участь в олімпіадах, наукових конференціях тощо), може отримати додатково 20 балів, які також підсумовуються до підсумкової оцінки.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при складанні заліку

<i>I-II питання (по 15 балів)</i>	<i>III питання (10 балів)</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
13-15	9-10	Ставиться у випадку, коли студент вільно володіє програмним матеріалом курсу в повному обсязі. Ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів. Залучає до відповіді власний досвід, що набутий у процесі науково-дослідницької діяльності. Знає наукові здобутки вчених України та світу. Самостійно розкриває основні терміни та поняття, їх зміст, функції при дослідженні окремих аспектів стратегічного просторового планування. Володіє основними методами та вміє їх використовувати з метою вивчення актуальних проблем стратегічного планування.
10-12	7-8	Студент самостійно трансформує визначення основних понять, термінів, які використовуються при вивченні дисципліни, розкриває їх суть, значення, але в межах навчальних посібників. Студент допускає окремі помилки і неточності, які не впливають на загальний характер відповіді. Програмний матеріал знає добре, відповідь є послідовною.
7-9	5-6	Знання студента завчені з підручника чи навчального посібника, висвітлює їх за допомогою конспекту чи викладача. Недостатньо володіє термінологією. Студент відповідає на поставлене запитання не повністю, при розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Допускає значні помилки. Володіє мінімальними знаннями.
4-6	3-4	Студент не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в предметі. Може перерахувати основні терміни і поняття курсу.
1-3	1-2	Студент не орієнтується в предметі, допускає грубі помилки та не може в повній мірі розкрити сутність основних термінів та понять.

Критерії підсумкового оцінювання з дисципліни

<i>Оцінювання в системі ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Рейтингова оцінка з дисципліни</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
A	Зараховано	90-100	Ставиться у випадку, коли студент вільно володіє програмним матеріалом курсу в повному обсязі. Ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів з курсу. Залучає до відповіді власний досвід, що набутий у процесі науково-дослідницької діяльності. Знає наукові здобутки вчених України та світу. Виконав і успішно здав всі практичні роботи.
B	Зараховано	80-89	Студент самостійно трансформує визначення основних понять, термінів, які використовуються при вивченні дисципліни, розкриває їх суть, значення, але в межах навчальних посібників. Володіє методикою та розкриває основні принципи стратегічного планування. Оцінка „добре” відрізняється від оцінки “відмінно” тим, що студент допускає окремі помилки і

			неточності, які не впливають на загальний характер відповіді. Програмний матеріал знає добре, відповідь є послідовною. Студентом здані всі практичні роботи.
C	Зараховано	70-89	Відрізняється від „В” тим, що студент допускає більше неточностей у відповіді, потребує додаткових питань для уточнення тих чи інших питань. Здано не менше 75 % від всіх практичних робіт.
Д	Зараховано	60-69	Знання студента завчені з підручника чи навчального посібника, висвітлює їх за допомогою конспекту чи викладача. Недостатньо володіє термінологією та методами планування. Студент відповідає на поставлене запитання не повністю, при розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Допускає значні помилки. Володіє мінімальними знаннями. Виконав більшу частину практичних робіт.
E	Зараховано	50-59	Відрізняється від оцінки „ D” тим що студент допускає більш суттєві помилки під час відповіді. На більшу частину питань відповідає завченими з підручника фразами, потребує уточнених питань. Виконав не менше ½ практичних робіт
FX	Незараховано	35-49	Студент не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в предметі, виконав менше 50% практичних робіт, потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень предмету.
F	Незараховано	1-34	Студент не орієнтується в предметі, не виконав жодної практичної роботи, потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень предмету.

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця:

<i>Рейтингова оцінка з дисципліни</i>	<i>Оцінювання в системі ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Залік за національною шкалою</i>
90-100	A	5 (відмінно)	Зараховано
80-89	B	4 (добре)	
70-79	C	4 (добре)	
60-69	D	3 (задовільно)	
50-59	E	3 (задовільно)	
35-49	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	Не зараховано
1-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання	

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі.

Перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень студентів.

1. Розкрити наукові і практичні завдання „Політичної географії та геополітики України”.
2. Охарактеризувати роль та значення геополітики в забезпеченні національної безпеки України.
3. Проаналізувати історію розвитку політичної думки в Україні.
4. Дослідити особливості політичної географії в системі наук.
5. Розкрити взаємозв'язки політичної географії з іншими науками.
6. Охарактеризувати методологію та методiku проведення політико-географічних досліджень.
7. Розкрити історичний контекст формування української державності.
8. Проаналізувати геополітичне положення України: минуле та сучасність.
9. Дослідити кордони України та їх зміна в історичному процесі.
10. Розкрити перспективи Євроатлантичної інтеграції України.
11. Дослідити основні етапи формування відносин між Україною та країнами Європи,
12. Розкрити актуальні проблеми європейської інтеграції України.
13. Охарактеризувати поняття державного територіального устрою та його форми.
14. Розкрити чинники формування державного устрою.
15. Проаналізувати історичні аспекти формування державного устрою в Україні.
16. Дослідити основні показники, які використовують при виділенні адміністративно-територіальних одиниць в Україні в різні часи.
17. Розкрити особливості державного територіального устрою України на сучасному етапі розвитку державності.
18. Проаналізувати зміни адміністративно-територіального устрою України у ХХ столітті.
19. Розкрити суспільно географічну сутність децентралізації та її роль в прискоренні соціально-економічного розвитку регіонів України.
20. Проаналізувати цілі та завдання децентралізації.
21. Охарактеризувати основні критерії виокремлення адміністративно-територіальних одиниць різного рівня.
22. Проаналізувати повноваження місцевих органів влади в розвитку регіонів.
23. Розкрити роль, функції та повноваження Верховної Ради України, Президента України та Кабінету міністрів України в сфері розвитку регіонів в умовах децентралізації.
24. Проаналізувати основні напрямки їх діяльності щодо прискореного соціально-економічного розвитку регіонів України.
25. Розкрити поняття про етнокультурні взаємини між регіонами України та їх вплив на політико-географічну ситуацію.
26. Дослідити етнокультурні регіони України.
27. Розкрити етнокультурний потенціал регіонів України.
28. Охарактеризувати етнокультурні відмінності та їх вплив на політичний розвиток України в 90-их роках ХХ на початку ХХІ століття.
29. Розкрити поняття етнічної свідомості та її роль в формуванні та розвитку геополітичних процесів.
30. Розкрити поняття про політичні партії та їх класифікація: за критерієм чисельності та внутрішньої структури; за соціальним (класовим) складом; за ставленням до суспільного ладу; за місцем, яке партії посідають у політичній системі; за ідейно-політичною спрямованістю.
31. Охарактеризувати електоральні вподобання населення в призмі його партійної приналежності.
32. Розкрити особливості виборів президента України; парламентських виборів за період незалежності України.
33. Дослідити виборчі процеси та електоральні їх відміни в регіонах України.

34. Охарактеризувати національні та місцеві політичні партії та їх представництва в державних та місцевих органах влади.
35. Розкрити мету, структуру і предмет геополітики.
36. Розкрити наукові і практичні завдання „Геополітики України”.
37. Проаналізувати геополітичні інтереси України.
38. Охарактеризувати Україну як суб’єкт світової політики.
39. Розкрити особливості діяльності України у сучасному геополітичному середовищі.
40. Проаналізувати геополітику в системі наук.
41. Дослідити методологію та методику проведення геополітичних досліджень.
42. Проаналізувати історію розвитку геополітичної думки в Україні.
43. Розкрити концепції відомих геополітиків світу та України відносно геополітичного розвитку України.
44. Проаналізувати геополітичні ідеї М.Костомарова, Т.Шевченко, М. Гулака, В. Білозерського, П. Куліша.
45. Охарактеризувати геополітичні погляди Кирило-Мефодівського товариства.
46. Проаналізувати геополітичні ідеї М. Драгоманова. Ідея конкурентності інтересів українського народу.
47. Проаналізувати праці М. Грушевського, Д. Донцова, С. Рудницького.
48. Дослідити трактат М. Міхновського «Самостійна Україна».
49. Охарактеризувати основні геополітичні концепції розвитку світу. Концепції теллуократії та таласократії. Праці Р. Челлена, А. Мехена, Н. Спайкмена, С. Коена
50. Розкрити завдання геополітичних досліджень на сучасному етапі розвитку України.
51. Охарактеризувати поняття про глобальний політичний простір та місце в ньому України.
52. Розкрити поняття геополітичного поля, геополітичної опорної точки.
53. Обґрунтувати місце України в глобальному геополітичному просторі.
54. Проаналізувати теорію цивілізацій С. Хангтінгтона.
55. Проаналізувати геополітичну систему сучасної України та особливості її формування.
56. Обґрунтувати основні форми та методи захисту національних інтересів.
57. Дослідити геополітичні відносини України із різними країнами світу та із країнами - сусідами.
58. Розкрити геополітичне місце України на карті Європи.
59. Обґрунтувати роль України у європейських відносинах.
60. Розкрити особливості асоціації України з ЄС.
61. Проаналізувати членство України в різних міжнародних організаціях.
62. Розкрити основні форми та напрямки діяльності України в міжнародних організаціях.
63. Проаналізувати вплив міжнародних організацій на вирішення проблем суспільно-географічного розвитку України.
64. Розкрити передумови та історію створення ООН.
65. Охарактеризувати структуру ООН та основні функції.
66. Проаналізувати участь України в діяльності організації.
67. Розкрити основні напрямки геополітичної діяльності України на сучасному етапі її розвитку.
68. Доведіть необхідність оптимізації міжнародних зв’язків між Україною та країнами світу.
69. Розкрийте поняття про глобальні проблеми людства.
70. Обґрунтуйте необхідність міжнародної співпраці у сфері вирішення глобальних проблем.
71. Розкрийте участь України в розв’язанні глобальних проблем людства.
72. Розкрийте основні напрямки міжнародної співпраці щодо вирішення глобальних проблем людства.

Рекомендована література

Основна

1. Багрова І.В., Гетьман О.О., Власюк В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. пос. / За ред. І.В. Багрової.- Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 384 с.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Посібник.

- К.: Видавничий центр «Академія», 2003. - 688 с.
3. Василенко С.Д. Україна : Геополітичні виміри в загально-європейському процесі. - Одеса, 2003. - 238 с.
 4. Василевський О.А., Гончар М.М. Структура геополітичних інтересів України – К.: НІСД, 1995. - 99 с.
 5. Врублевський В.К., Хорошовський В.І. Український шлях. Начерки: Геополітичне становище України та її національні інтереси.- К., 1997. - 426 с.
 6. Вільні економічні зони : світовий досвід і українська практика : Навчальний посібник / за ред. І.Ю. Сіваченка. – Київ: Центр Навчальної літератури, 2004. - 488 с.
 7. Геополітика: Підручник / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. – К.: МАУП, 2004. – 296 с.
 8. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
 9. Дністрянський М.С. Політична географія України: навчальний посібник. - Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. - 384 с.
 10. Дністрянський М.С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології. – Львів: ЛНУ, 2003. – 111 с.
 11. Дністрянський М.С. Україна в політико – географічному вимірі. – Львів ЛНУ, 2000. – 310 с.
 12. Дністрянський М.С. Геополітика: Навчальний посібник. –Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 436с.
 13. Заячук М.Д., Чубрей О.С. Економічна та соціальна географія світу: Навч. Посібник. – Чернівці: ЧНУ, 2009.- 200с.
 14. Політична географія і геополітика: Навч. Посібник / Б.П. Яценко, В.І. Стафійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; за ред. Б.П. Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.
 15. Політична система України: особливості становлення, тенденції розвитку. - К. : Парламентське видавництво, 2002.- 328 с.
 16. Політична географія і геополітика : Навч. Посібник / Б.П. Яценко, В.І. Стадійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; за ред. Б.П.Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.
 17. Степан Рудницький Політична географія України / Упорядник П.Штойко – «Гердан Друк», 1998. – 280с.
 18. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 392 с.
 19. Маркус Яхтенфукс, Беата Колер-Кох Європейська інтеграція. Актуальні світові дискусії. - Київ.: Видавничий дім « Києво-Могилянська академія», 2007. – 396 с.
 20. Трохимчук С.В. Політична географія світу: Навч. посіб. / С.В. Трохимчук, О.В. Федунь. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 422 с.
 21. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти / За ред. Ф. М. Рудича. — К.: МАУП, 2002. – 488 с.

Допоміжна

1. Арон Р. Мир і війна між націями. – К.: Юніверс, 2000. - 688 с.
2. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. – Львів: Лілея НВ, 2000. - 236 с.
3. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство; [пер. з англ.]. – К.: Києво-Могилянська академія, 2006. – 203 с.
4. Бобик В. М. Політологія для політика і громадянина. - Н.: МАУП, 2003. - 425 с.
5. Бруз В. С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів – К.: Либідь, 1995. – 111 с.
6. Гантінгтон С. Протистояння цивілізації та зміна світового порядку.
7. Глобальні проблеми світу. Атлас. – К.: ДНВ «Картографія», 2009. – 144 с.
8. Глобальні зміни світу - 2025 : доповідь Національної розвідувальної ради США; [пер. з англ.] – Львів : Літопис, 2010. – 188 с.
9. Дністрянський М. С. Етногеографія України: Навчальний посібник. – Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 232 с
10. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти : навч. пос.. – К. : Либідь, 2009. – 352 с.

11. Книш М.М. Політико-географічна глобалістика : навч. посібник / М. М. Книш, Л. І. Котик. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. - 484 с .
12. Ліпкан В. А. Основи терорології (синергетична теорія тероризму) / В. А. Ліпкан. – К. : КНТ, 2006. – 84 с.
13. Лісовський С. А. Основи сталого (збалансованого) економічного, соціального, екологічного розвитку : Монографія./ Інститут географії НАН України / Л.Г. Руденко (наук ред.) – Житомир : Полісся, 2007. – 108 с.
14. Макар Ю. І. Україна у міжнародних організаціях : навч. пос. / Ю. І. Макар. – К. : Професіонал, 2010. – 458 с.
15. Маруняк Є. О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України – К.: Реферат, 2007. – 224 с.
16. Мезенцева Н. І., Мезенцев К. В. Науково-дослідний практикум з суспільної географії: Навчально-методичне видання. – К. : ДП «Прінт Сервіс», 2014 – 47 с.
17. Міжнародні організації : навч. пос. / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, З. І. Кутайні. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 344 с.
18. Національні стратегії сталого розвитку. Впровадження стратегічних і скоординованих дій : виклики, підходи до інновації (на основі аналізу досвіду 19 країн). – Міжнародний інститут сталого розвитку, 2004 – 50 с.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України імені М.В. Птухи <http://www.idss.org.ua>
3. Організація Об'єднаних Націй (ООН) <http://www.un.org/en/index.html>
4. Офіційний сайт міністерства закордонних справ України <https://mfa.gov.ua/>
5. Представництво ООН в Україні <http://www.un.org.ua/ua/>
6. Програма ООН-жінки <http://www.unwomen.org/en>
7. Статистична комісія ООН <http://unstats.un.org/unsd/default.htm>
8. Європейська асоціація з вивчення населення <http://www.eaps.nl/>
9. Організація ООН з питань освіти, науки і культури <http://en.unesco.org/>
10. Міжнародна організація праці <http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>
11. Всесвітня організація з охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
12. Представництво ВООЗ в Україні <http://www.euro.who.int/en/countries/ukraine>
13. Світовий банк <http://www.worldbank.org/>
14. Євростат <http://ec.europa.eu/eurostat>

Статистичні матеріали, звіти

1. Демографічний щорічник ООН <http://unstats.un.org/unsd/demo>
2. Звіт про світовий розвиток <http://www.hdr.undp.org/en>
3. Світова книга фактів <https://www.cia.gov/library/publications/resources/worldfactbook/index.html>
4. Результати Першого Всеукраїнського перепису населення 2001 р.
5. <http://www.ukrcensus.gov>
6. Банк даних про населення України http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/statfile_c.asp